

Torrlösa kyrka

55.9102, 13.1427

Torrlösa kyrka som har formen av ett grekiskt kors är ritad av konsthistorikern och domkyrkoarkitekten Carl Georg Brunius, som kanske är mest känd för sin restaurering av Lunds domkyrka. Han var också en tongivande gestalt i skånsk kyrkobyggnadskonst i mitten av 1800-talet. Det var under denna period Torrlösa kyrka uppfördes som en ersättning för en tidigare kyrka som blivit för liten för den växande befolkningen.

Brunius hade önskat att behålla den gamla kyrkan som magasin eller sjukhus, men spå skedde inte. Den gamla kyrkans vidbyggda gravkapell tillhörande ätten Thott vid Eriksholm fick stå kvar till 1863, då den var mycket förfallen och revs. En minnessten markerar nu platsen för gravkapellet, bland annat ligger Sophie Brahe, syster och assistent till Tycho Brahe begravd här.

Nära kyrkans entré finns en grav till Trolle-Bonde på Trolleholm, utfört som en liten antik tempelgavel.

Kyrkan är byggd av gråsten i romansk stil och förefaller vara äldre än den är.

Överintendentsämbetet hade dock synpunkter på kyrkans utseende, och arkitekten Carl Gustaf Blom Carlsson tog fram egna ritningar till den nya kyrkan, som dock Brunius inte brydde sig allt för mycket om.

Brunius lät konstruera en tegelugn där teglet till kyrkan tillverkade, och han undervisade också hantverkarna i valvslagning.

När kyrkan byggdes lät man täcka taket med halm, i väntan på att församlingen skulle få råd med tegeltak. Halmtaket orsakade fuktproblem i kyrkan och det tog drygt 10 år innan kyrkan fick tak av tegel.

Kyrkan har renoverats flera gånger, bland annat i slutet av 1920-talet under ledning av domkyrkoarkitekt Eiler Graebe.

Altartavlan tillkom 1929, är målad av Georg Hansen från Landskrona, och är en kopia av Carl Blochs "Christus consolator" som finns i Sofia Albertina kyrka i Landskrona.

Predikstolen tillverkades 1628, förmodligen av Jacob Kremberg verkstad, och med figurer snidade av kremeras själv. Den stod tidigare i den gamla kyrkan i Torrlösa. Sniderierna på predikstolen föreställer Jesu födelse, korsfästelse, uppståndelse, himmelfärd och den första pingstdagen. Det finns dessutom sex figurer föreställande de fyra evangelisterna Matteus, Markus, Lukas och Johannes samt apostlarna Petrus med nycklarna och Paulus med svärdet. På predikstolen syns även den Thottska ättens vapen.

I kyrkan finns uppsatt en minneskrans i silver som 1912 skänktes av Trolleholms arrendatorer till godsherren Carl Trolle-Bonde. Och 1956 bekostade den dåvarande greven av Trolleholm upphängning av två 1600-talsepitafer över släkten Thott.

Dopfunten är i ek och tillkom 1707 emedan dopfatet i mässing är från 1500-talet i vars botten finns en relief med bebådelsen som motiv.

Orgeln på västra läktaren är byggd 1962 av Frobenius i Danmark.

Fasaden och ett fåtal stämmor är från en orgel som byggdes om 1641, men som har sitt ursprung i en orgel byggd omkring 1580. Orgeln som med detta är en av de äldsta ännu spelbara orglarna i landet, fanns fram till 1849 i Mariakyrkan i Helsingborg. Man fick dock göra en renovering av orgeln i slutet av 1600-talet. Detta efter att den dåvarande organisten rymt från sin tjänst och tagit värvning vid flottan i Karlskrona. Innan dess hade han stulit huvuddelen av orgelns blypipor och sålt dem till skrot, dock knappast fasadpiporna. I mitten av 1800-talet köptes orgeln på en aktion för 600 riksdaler av Torrlösa församling, forslades dit med hästar och vagnar och sattes in i den då nybyggda kyrkan. Fasadens utseende är dock inte ursprungligt utan har haft ett stycke mellan de båda nuvarande yttre partierna.

Inskriptionstavlan från 1641 togs bort och i dess ställe sattes en av det utrangerade ryggpositivets flygeldörrar.

Däriigenom blev en viktig del av det äldsta orgelverket bevarat. Denna dörr förvaras nu på annan plats i kyrkan och är ersatt av en ny inskriftstavla, som i korta drag redogör för orgelns historia.

Orgeln benämns ofta "Buxtehude-orgeln", därför att den store organisten och kompositören Dietrich Buxtehude spelade på denna orgel under åren 1657 till 60, då han var organist i Mariakyrkan i Helsingborg.

På en bevarad del finns en inskription med årtalet 1641 och namnet Johannes Buxtehude. Han var far till Dietrich, och dåvarande organist i Mariakyrkan. Sonen Dietrich Buxtehude verkade senare i Lübeck och blev en av sin tids mest

betydande kompositörer. Till hans elever hörde bland annat Johann Sebastian Bach.

Läktarbarriären består av nio målningar av apostlar, troligen utförd av Lauritz Conterfejare i Helsingborg 1641. En tavla på högra sidan med historik tillkom 1862. Målningarna är målade över äldre bilder, och två av dessa har sparats och hänger nu på långhusväggen.

På historiska museet i Lund förvaras en medeltida järnbeslagen port, liksom en medeltida dopfunt från kyrkan.

Källor:

Webb: Svalövsbygdens församling.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Pdf: "Torrlösa kyrka - Kulturhistorisk karaktärisering och bedömning". Lunds stift. Kristina Simonsson. 2015.

Bok: "Kyrkorna i Skåne - en kulturhistoria". Siegrun Fernlund 1980. ISBN 91-85330-26-4

Bok: "Skånes kyrkor - En kulturhistorisk resa genom 1000 år". Caroline Ranby. ISBN 978-91-7545-204-3